

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

ЗАТВЕРДЖУЮ Проректор ЗВО з науково-педагогічної та навчальної роботи _____ Інна АНДРУШКО « 29 » _____ 08 _____ 2025 р.	ПОГОДЖЕНО Завідувач кафедри патологічної анатомії _____ Артур БЕРЕЗОВСЬКИЙ « 26 » _____ 08 _____ 2025 р.
--	--

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ПАТОМОРФОЛОГІЯ»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина»
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	патологічної анатомії
Лектор	доц. ЗВО Артур БЕРЕЗОВСЬКИЙ, доц. ЗВО Валерій СОРОКОУМОВ, доц. ЗВО Олег ФЕДОРЧЕНКО, доц. ЗВО Павло ЖУЧЕНКО, доц. ЗВО Галина ДАЦЕНКО.
Контактна інформація	<i>patanatomy@vnmu.edu.ua</i> вул. Пирогова, 56 (морфологічний корпус), (0432) 553938
Укладач силабусу	Доцент ЗВО Олег ФЕДОРЧЕНКО

Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 21, складова циклу дисциплін загальної підготовки
Курс/семестр	3 курс (V- VI семестри)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин / кількість кредитів ЄКТС)	195 годин / 6,5 кредитів ЄКТС
Структура дисципліни	Лекції - 34 годин Практичні заняття - 64 години Самостійна робота - 97 годин В цілому: аудиторні заняття – 50,25 %, самостійна поза аудиторна робота – 49,75 %.
Кількість змістових модулів	6
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (денна). В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

1. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Основним напрямом дисципліни «Патоморфологія» у медичному університеті є вивчення морфологічних основ загальної та спеціальної патології хвороб людини, їх морфогенезу, патогенезу, патокінезу, танатогенезу, а також участь у прижиттєвій діагностиці захворювань шляхом дослідження біопсій та операційного матеріалу.

2. Передреквізити. При вивченні патоморфології використовується так звана горизонтальна інтеграція, суть якої полягає в тому, що головним елементом є об'єкти майбутньої лікарської діяльності. Цілісний організм людини, його органи та системи в стані норми та патології є тим об'єктом, навколо якого об'єднуються в модулі навчальні дисципліни з метою міждисциплінарної інтеграції. Патоморфологія – фундаментальна клінічна дисципліна, вивчення якої відбувається на 3 курсі, тому потребує знань та вмінь здобувачів освіти з попередніх теоретичних дисциплін: нормальної анатомії, гістології, нормальної фізіології, біохімії, мікробіології. Цей перелік навчальних дисциплін забезпечує взаємопов'язане розкриття анатомічної, гістологічної будови, фізіологічних функцій, біохімічних процесів, можливих патологій, їх патоморфологічних проявів та ін. Тобто має місце передуючий міжпредметний зв'язок і на момент вивчення патоморфології здобувачі освіти повинні володіти базовими знаннями та вміннями стосовно діагностики та диференціації норми у різних органах і системах.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою викладання навчальної дисципліни «Патоморфологія» є вивчення: макроскопічних, мікроскопічних та молекулярно-ультраструктурних змін організму людини при розвитку різноманітних захворювань; типових загальнопатологічних процесів, сукупність яких зумовлює морфологічні прояви захворювань; структурного підґрунтя розвитку хвороб та їх клінічних проявів, структурних основ одужання, ускладнень та наслідків; методів патоморфологічних досліджень – автопсія, біопсія, дослідження операційного матеріалу, експериментальне моделювання захворювань.

Постреквізити. Загальна патоморфологія закладає розуміння структурних основ клітинної та органної патології – загальнопатологічних процесів, сукупність яких зумовлює різноманітні морфофункціональні прояви при соматичних та інфекційних захворюваннях.

Спеціальна (клінічна) патоморфологія – це вивчення клініко-морфологічних, патогенетичних, структурно-функціональних змін в органах і тканинах, а також сучасні методи біопсійної, ультраструктурної та імуногістохімічної діагностики. Таким чином, знання, отримані здобувачами освіти під час вивчення патоморфології, будуть використовуватися в подальшому при вивченні інших клінічних дисциплін терапевтичного, хірургічного профілю, акушерства та гінекології, офтальмології, оториноларингології, педіатрії, судової медицини та інших.

3. Результати навчання дисципліни:

знати:

- а) основи патології клітини та загальнопатологічних процесів, сукупність яких обумовлює морфологічні прояви тих чи інших захворювань;
- б) морфологію хвороб на різних етапах їх розвитку (морфогенез), структурних основ одужання, ускладнень та наслідків хвороб;
- г) варіанти патоморфозу захворювань, що виникають у зв'язку з умовами життя людини, що змінюються, та внаслідок різноманітних лікувальних заходів (патологія терапії);
- д) організацію патологоанатомічної служби та її призначення.

вміти:

- а) аналізувати структурно-функціональні взаємозв'язки і послідовність стадій загальнопатологічних процесів;
- б) інтерпретувати патологію клітин та обґрунтовувати клініко-морфологічні характеристики загальнопатологічних процесів, що обумовлюють прояви хвороб;
- в) трактувати етіологію, патогенез та морфологічні зміни на різних етапах розвитку хвороби, структурні основи видужання, ускладнень та наслідків хвороб;
- г) зіставляти морфологічні і клінічні прояви хвороб на всіх етапах їх розвитку, що дозволяє здобувачам освіти отримати навички клініко-анатомічного аналізу, синтетичного узагальнення діагностичних ознак хвороб і вірного їх тлумачення в причинно-наслідкових співвідношеннях.

4. Зміст та логістика дисципліни

Семестр 5 <i>Змістових модулів 3</i>	90 годин / 3 кредити ЕКТС	Лекції №№ 1-8 Практичні заняття №№ 1-16 Теми для самостійного опрацювання №№ 1-3
Семестр 6 <i>Змістових модулів 3</i>	105 годин / 3,5 кредити ЕКТС	Лекції №№ 9-17 Практичні заняття №№ 17-32 Теми для самостійного опрацювання №№ 4-9

Дисципліна включає 26 тем.

Програма навчальної дисципліни

ЗАГАЛЬНА ПАТОМОРФОЛОГІЯ

Змістовий модуль № 1. Вступ. Морфологія ушкодження та загибелі клітин і тканин. Порушення кровообігу та лімфообігу.

Тема 1. Предмет і задачі патоморфології. Методи патоморфологічних досліджень. Основні етапи розвитку патоморфології. Порушення і загибель клітин та тканин. Некроз і апоптоз. Патологічна анатомія органної недостатності. Основи танатології. Смерть, визначення, ознаки смерті.

Тема 2. Морфологія оборотного і необоротного ушкодження клітин і тканин. Внутрішньоклітинне накопичення білків, вуглеводів та ліпідів. Позаклітинне накопичення білків, вуглеводів та ліпідів. Амілоїдоз.

Тема 3. Морфологія патологічного накопичення ендогенних і екзогенних пігментів. Морфологія порушення мінерального обміну. Практичні навички (розтин).

Тема 4. Розлади кровообігу: гіперемія, ішемія, кровотеча, крововилив, стаз, плазморагія. Шок. Порушення лімфообігу. Порушення гемостазу.

Тема 5. Тромбоз. ДВЗ-синдром. Емболія. Інфаркт. Тестовий комп'ютерний контроль до змістового модуля № 1.

Змістовий модуль 2. Вчення про запалення. Патоморфологія імунної системи. Процеси адаптації та компенсації.

Тема 6. Загальне вчення про запалення. Ексудативне запалення. Морфологія ексудативного запалення. Проліферативне запалення. Гранулематоз. Специфічне запалення.

Тема 7. Патоморфологія імунної системи. Реакції та механізми гіперчутливості. Автоімунні хвороби. Імунодефіцитні стани.

Тема 8. Процеси адаптації та компенсації. Регенерація і репарація. Гіпертрофія, гіперплазія. Склероз. Тестовий комп'ютерний контроль до змістового модуля № 2.

Змістовий модуль 3. Вчення про пухлини. Пухлини різного походження та локалізації.

Тема 9. Загальне вчення про пухлини. Морфологічні особливості пухлин з епітелію без специфічної локалізації та зі специфічною локалізацією.

Тема 10. Номенклатура і морфологічні особливості мезенхімальних пухлин.

Тема 11. Номенклатура і морфологічні особливості пухлин нервової тканини. Номенклатура та морфологічні особливості пухлин меланінутворюючої тканини. Особливості пухлинного росту в дитячому віці. Дизонтогенетичні пухлини. Тератоми і тератобластоми.

Тема 12. Лейкози. Лімфоми. Анемії. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії. Коагулопатії. Тестовий комп'ютерний контроль до змістового модуля № 3.

СПЕЦІАЛЬНА ПАТОМОРФОЛОГІЯ

Змістовий модуль 4. Хвороби серцево-судинної та дихальної систем.

Тема 13. Артеріосклероз. Атеросклероз. Ішемічна хвороба серця.

Тема 14. Гіпертензія та гіпертонічна хвороба. Цереброваскулярна хвороба.

Тема 15. Системні хвороби сполучної тканини.

Тема 16. Гострі та хронічні хвороби органів дихання. Тестовий комп'ютерний контроль до змістового модуля № 4.

Змістовий модуль 5. Хвороби шлунково-кишкового тракту, нирок, ендокринної системи, статевих органів та патологія вагітності.

Тема 17. Хвороби шлунково-кишкового тракту.

Тема 18. Хвороби печінки, жовчовивідної системи та підшлункової залози.

Тема 19. Хвороби нирок.

Тема 20. Хвороби ендокринної системи.

Тема 21. Хвороби статевих органів, патологія вагітності.

Тема 22. Пренатальна та перинатальна патологія. Тестовий комп'ютерний контроль до змістового модуля № 5.

Змістовий модуль 6. Інфекційні захворювання.

Тема 23. Первинний, гематогенний та вторинний туберкульоз.

Тема 24. Вірусні інфекції. ВІЛ інфекція. Сказ. Рикетсіози. Пріонові хвороби.

Тема 25. Кишкові інфекційні хвороби. Сепсис.

Тема 26. Дифтерія. Скарлатина. Менінгококова інфекція. Променева хвороба.

Форми та методи контролю успішності навчання

Форма навчання: очна (денна). В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

Поточний контроль на практичних заняттях	Поточний контроль засвоєння тем певного модулю здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми. Рівень підготовки здобувачів освіти визначається на підставі: комп'ютерних тестів; розв'язування ситуаційних задач; структурованого за процедурою контролю практичних навичок та умінь (оцінка знань та вмій аналізувати та трактувати макро- та мікроскопічні зміни клітин, тканин, органів та систем при тих
--	--

	чи інших патологічних процесах). Знання здобувачів освіти з теми та певного розділу оцінюють традиційною оцінкою (чотирибальна система) згідно «Положення про організацію навчального процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова».
Контроль засвоєння тематичного розділу дисципліни на проміжних контрольних заняттях	Поточний контроль засвоєння модулів № 1, 2, 3, 4, 5, 6 здійснюється по їх завершенню на підсумковому занятті на підставі усної відповіді на питання до певного модулю (питання наведені в Додатку 1) та розв'язання ситуаційних задач або тестів. Оцінка за поточний контроль засвоєння певних модулів виставляється як середнє арифметичне за відповідь на теоретичні питання та розв'язання тестових завдань.
Підсумковий семестровий контроль (залік)	Проміжний контроль в кінці V семестру зараховують, якщо здобувач освіти засвоїв певний розділ дисципліни в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація / Основні документи)
Підсумковий контроль дисципліни (іспит)	Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді іспиту після VI семестру у період семестрової сесії на підставі усної відповіді на питання в екзаменаційному білеті та розв'язання ситуаційних задач або тестів, та трактуванні макроскопічних і мікроскопічних змін клітин, тканин, органів та систем при тих чи інших патологічних процесах. Методи: передекзаменаційне тестування, усне опитування (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи))
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок

5. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>)

Поточний контроль	За чотирибальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Проміжні розділові контролю	За чотирибальною системою традиційних оцінок
Контроль практичних навичок	За чотирибальною системою традиційних оцінок
Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 120 до 200 балів Не зараховано: менше 120 балів (див. Шкалу оцінювання)
Підсумковий контроль дисципліни	3 Сума балів за передекзаменаційне тестування (12-20 балів) та усне опитування (38-60 балів) Оцінка за іспит: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно»

	Менше 50 балів – «незадовільно» / не склав
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

6. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C	задовільно	
141-159,99	D		
122-140,99	E		
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Оцінювання усної / письмової відповіді під час поточного контролю.

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачу освіти який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати латинською термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачу освіти, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає неточностей при відповіді, уміє розкрити тему з позицій її медичного значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «**задовільно**» виставляється здобувачу освіти, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється здобувачу освіти, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного матеріалу для практичної медицини.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачу освіти який знає хід та послідовність самостійної навчально-дослідницької роботи для виконання практичного завдання, вишукує оптимальні варіанти постановки медичного експерименту, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок та вірно, з чіткими формулюваннями узагальнень та

висновків, демонструє навички роботи з біопсійним, трупним матеріалом в секційному залі та при дослідженні макроскопічного і гістологічного матеріалу.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачу освіти який допускає неточності при виконанні дослідження, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, акуратно оформлює результати досліджень у протокол практичного заняття, добре працює з медичним обладнанням.

Оцінка «**задовільно**» виставляється здобувачу освіти який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при виконанні мікроскопічного дослідження, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень, неохайно оформлює протокол практичного заняття.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється здобувачу освіти який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при виконанні практичної частини заняття, порушує порядок виконання практичної роботи, не реєструє хід роботи в протоколі для практичних робіт.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачу освіти, який при проведенні тестового контролю допускає не більше 10 % неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100 %). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачу освіти, який під час тестового контролю допускає не більше 20 % помилок. (обсяг правильних відповідей 80-89 %). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка «**задовільно**» виставляється здобувачу освіти, який робить помилки не більш, ніж в 40 % тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79 %). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється здобувачу освіти, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60 % тестових завдань. Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти

Самостійна робота здобувачів освіти, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється під час проведення підсумкового контролю.

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачу освіти, який володіє клінічним мисленням та глибоко і всебічно розкриває проблему, логічно викладає основні питання, наводить приклади із сучасних медичних інформаційних джерел. Він уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить здатність аналізувати вивчений матеріал.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачу освіти, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно розкриває основні питання теми та її медичне значення, але при цьому не виходить за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «**задовільно**» виставляється здобувачу освіти, який розкриває базові поняття та визначення з рекомендованої теми, але не розкриває її повністю, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінювання проміжного контролю (залік)

Проміжний контроль зараховують, якщо здобувач освіти засвоїв певний розділ дисципліни в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття. Для оцінювання проміжного контролю проводять підрахунок середньої

арифметичної традиційної оцінки за семестр з наступним ранжуванням за 200-бальною шкалою.

Критерії оцінки знань з патоморфології під час іспиту

До іспиту допускаються здобувачі освіти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні дисципліни набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма проведення іспиту є стандартизованою та включає контроль практичної і теоретичної підготовки.

Оцінка «Відмінно»

Виставляється здобувачу освіти, який глибоко та надійно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно та логічно відповідає на 3 теоретичних питання; у відповіді якого чітко зв'язується теорія з практикою. При цьому він не відчуває труднощів при видозміні завдання. Знайомий з додатковою літературою по даному матеріалу та має глибоке знання з питань які виносяться на самостійне опрацювання. Правильно описує макро- та мікропрепарати. При проведенні практично орієнтованих тестів допускає не більше 10 % неправильних відповідей.

Оцінка «Добре»

Виставляється здобувачу освіти, який твердо знає практичний матеріал, грамотно його викладає, але допускає окремі неточності у відповіді на 3 теоретичні питання, та не досить глибоко орієнтується в питаннях із тем для самостійного опрацювання. Правильно описує макро- та мікропрепарати. Під час практично орієнтованих тестів допускає не більше 20 % помилок.

Оцінка «Задовільно»

Виставляється здобувачу освіти, який знає тільки основний матеріал, допускає неточності у відповідях на основні питання та має поверхневі знання в питаннях із тем для самостійного опрацювання, відчуває труднощі при описанні макро- та мікропрепаратів по темі. За результатами практично орієнтованих тестів робить помилки не більш ніж в 36 % тестів.

Оцінка «Незадовільно»

Виставляється здобувачу освіти, який не знає значну частину програмного матеріалу, допускає суттєві помилки у відповідях на основні питання, не знає теми для самостійного опрацювання. Виявляє невпевненість та незнання при описанні макро- та мікропрепаратів. При вирішенні практично орієнтованих тестів робить помилки в більш ніж 36 % тестових завдань.

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді підготовки доповідей до участі у засіданнях СНГ, наукових студентських конференціях, написання наукових тез та статей, підготовки та участі в університетському та Всеукраїнському етапах олімпіади з патоморфології. Напрямки і тематика індивідуальних завдань визначаються науково-викладацьким складом кафедри та керівником студентського наукового гуртка і затверджуються завідувачем кафедри.

7. Політика навчальної дисципліни / курсу

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова та на засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з

техніки безпеки. Здобувач освіти, який не пройшов інструктаж, не допускається до виконання практичних робіт.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Здобувач освіти повинен бути підготовленим до практичного заняття; тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані у робочому зошиті.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Здобувач освіти, який запізнився більше ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях здобувач освіти має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка). Здобувачі освіти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Здобувач освіти повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань здобувачі освіти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після виконання практичної роботи.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни здобувач освіти має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua> / загальна інформація/ Основні документи / Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів здобувач освіти отримує оцінку «незадовільно» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua> / Загальна інформація / Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювання (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua> / кафедра патологічної анатомії / студенту) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття здобувач освіти має надати заповнений протокол робочого зошиту з відповідної теми, пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua> / Загальна інформація / Основні документи). До підсумкового контролю допускаються здобувачі освіти, які не мають невідпрацьованих пропущених практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни здобувач освіти може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua> / Загальна інформація / Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач освіти повинен повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то здобувач освіти має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua> / Загальна інформація / Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулює Положення про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua> / Загальна інформація / Основні документи). Основними

навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Teams, Google Meets. Порядок проведення практичних занять, відпрацювання та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра патологічної анатомії / студенту).

Зворотний зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси.

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів: <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра патологічної анатомії / студенту.

Рекомендована література

Базова

1. Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К Астер Основи патології за Роббінсом / Переклад 10-го англійського видання. - Київ ВСВ «Медицина», 2019.
2. Патологія. Інтенсивний курс: 5-е видання / Олівія Маккінні; Ізабель Вудман. — К. – 2025. – ВСВ.
3. Патоморфологія національний підручник за редакцією професора В.Д. Марковського, професора В.О. Туманського. - Київ ВСВ «Медицина», 2015.
4. Klatt Edward C. Robbins and Cotran Atlas of Pathology 3rd Edition / Edward C. Klatt, MD – Canada: Elsevier - 2015 – 600p.
5. Kumar V. Robbins Basic Pathology. 10th Edition / Vinay Kumar, Abul Abbas, Jon Aster. – Canada: Elsevier – 2018. – 952p.
6. Kumar V. Robbins Basic Pathology Professional 9th Edition / Kumar V., Abbas A.K., Aster J.C. – Canada: Elsevier Health Sciences, 2015 – 1408p.
7. Diagnostic Immunohistochemistry Theranostic and Genomic Applications 5th Edition / David J. Dabbs, MD – Canada: Elsevier – 2019 – 944p.
8. Quick Reference Handbook for Surgical Pathologists Second Edition / Natasha Rekhtman, Marina K Baine, Justin A. Bishop – Switzerland: Springer – 2019 – 211p.

Допоміжна

1. Robbins Essential Pathology, 2020 - 352 p.
2. Методики морфологічних досліджень: монографія / Багрій М.М., Діброва В.А., Попадинець О.Г., Грищук М.І. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 328 с.
3. Патоморфологія та гістологія: атлас / за ред.: Д.Д. Зербіно, М.М. Багрія, Я.Я. Боднара, В.А. Діброви. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 800с.: іл.
4. Neuroendocrine Tumours / Yalcin, Suayib, Öberg, Kjell (Eds.) - Switzerland: Springer- 2015 – 577p.
5. World Health Organization Classification of Tumors 5th Edition Volume 25 / IARC - Canada: Elsevier - 2019
6. Anil Gh. Textbook of Oral Pathology / Gh. Anil, Mh. Shubhangi. – India, New Delhi: Jaypee. – 2010. – 869p.
7. Modern Surgical Pathology. 2 edition / N. Weidner, R.J. Cote, S. Suster, L.M. Weiss. – Elsevier. – 2009. – 2233p.
8. Mohan H. Textbook of pathology 6 edition / H. Mohan. – India, New Delhi: Jaypee Brothers Medical Publishers (P) Ltd. - 2010. – 933p.
9. Neville B. Neville's Oral and Maxillofacial Pathology – Middle East Adapted Reprint – 1 st Edition/ B. Neville. – Elsevier India. – 2017. – 558p.
10. Regezi J. Oral Pathology: Clinical Pathologic Correlations. 7th Edition / Joseph Regezi, James Sciubba, Richard Jordan. – Elsevier. – 2015. – 496p.
11. Sivapathasundharam B. Shafer's Textbook of Oral Pathology. 8th Edition B Sivapathasundharam. – Elsevier India. – 2016. – 794p.

Інформаційні ресурси

1. Електронна адреса сайту університету: <https://www.vnmu.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
4. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
5. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
6. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
7. <http://www.webpathology.com/>
8. <https://www.rcpath.org/>
9. <https://www.cap.org/>
10. <https://www.nccn.org/>

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра патологічної анатомії).

10. Питання до проміжних та підсумкового контролів дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра патологічної анатомії / Здобувачу освіти)

Силабус з дисципліни «Патоморфологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри патологічної анатомії (протокол №____, від «____»_____2025 року

Відповідальний за курс _____
(підпис)

доц. ЗВО Олег ФЕДОРЧЕНКО

Завідувач кафедри _____
(підпис)

доц. ЗВО Артур БЕРЕЗОВСЬКИЙ